

Наукові перспективи
Видавнича група

ЖУРНАЛ
Національні інтереси

України

*Створимо переможне
майбутнє України разом*

8(13)
2025

ISSN 3041-1793 Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-8\(13\)](https://doi.org/10.52058/3041-1793-8(13))

“Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025.
№ 8(13) 2025. С. 1192.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України #1415 від 02.10.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності); 051 Економіка; 052 Політологія

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2024 № 1721 журналу присвоєно категорію “Б” зі спеціальностей: К1 Державна безпека; К2 Безпека державного кордону; К6 Забезпечення військ (сил)

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 11.08.2025, № 4/8-25)

Програмні цілі науково-практичного журналу “Національні інтереси України” (далі – журнал): публікація оригінальних наукових статей із найактуальніших питань національної безпеки, публічного управління та адміністрування, права, економіки і політології України, зарубіжних країн для розвитку, удосконалення української національної науки та освіти; організація наукових дискусій

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus (IC)*, *Research Bible* та до міжнародної пошукової системи *Google Scholar*

Рік заснування: 2024.

Журнал виходить раз на місяць

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії:

Кириленко Володимир Анатолійович - доктор військових наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри Военної академії імені Євгенія Березняка, полковник (Київ, Україна)

Почесний редактор:

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління», полковник (Київ, Україна)

Головний редактор:

Мисик Анатолій Борисович - доктор військових наук зі спеціальності охорона державного кордону, професор, професор кафедри національної безпеки та управління факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»:

Беньковська Наталя Борисівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» (Одеса, Україна)

Братко Артем Володимирович – доктор військових наук зі спеціальності «Охорона державного кордону», доцент, професор кафедри прикордонної служби факультету безпеки державного кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Булгаков Руслан Валерійович - кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Головань В'ячеслав Григорович - кандидат технічних наук в галузі 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальності 255 – «Озброєння та військова техніка», професор, професор кафедри ракетно-артилерійського озброєння факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння Військової академії (Одеса, Україна)

Дейнега Олександр Васильович - доктор військових наук, професор, головний науковий співробітник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Україна (Київ, Україна)

Дружинін Віталій Світозарович - доктор філософії за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка, старший викладач кафедри забезпечення паливом та мастильними матеріалами Військової академії (Одеса, Україна)

Запорожець Тетяна Володимирівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, учений у галузі озброєння та військової техніки

Клименко Наталя Григорівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Козубцов Ігор Миколайович - доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри бойового застосування підрозділів зв'язку, доцент кафедри військово-гуманітарних дисциплін Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (Київ, Україна)

Котов Денис Олександрович - доктор філософії зі спеціальності 255 - Озброєння та військова техніка, доцент кафедри автомобільної техніки Військової академії (Одеса, Україна)

Кушнарєва Галина Олександрівна - кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Кушнарєва Галина Олександрівна - кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Левченко Ігор Славович - кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри забезпечення паливом та мастильними матеріалами Військової академії (Одеса, Україна)

Максименко Юрій Анатолійович - кандидат технічних наук в галузі 253 "Військове управління (за видами збройних сил)", 254 "Забезпечення військ (сил)", 255 "Озброєння та військова техніка", доцент, начальник кафедри організації розвідувальної – інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Маміч Віктор Володимирович - кандидат технічних наук в галузі 254 "Забезпечення військ (сил)", 255 – Озброєння та військова техніка, доцент, доцент кафедри організації розвідувальної-інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Марутян Рена Рубенівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Машков Олег Альбертович - доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, професор кафедри екологічної безпеки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (Київ, Україна)

Мейко Олександр Васильович - доктор наук з державного управління, Перший заступник ректора (перший проректор) з навчальної роботи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Мосов Сергій Петрович - доктор військових наук, професор, професор кафедри авіації та авіаційного пошуку і рятування Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Київ, Україна)

Пастернак Ігор Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (Одеса, Україна)

Певцов Геннадій Володимирович - доктор технічних наук професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Помаза-Пономаренко Аліна Леонідівна - доктор наук з державного управління, начальник наукового відділу проблем державної безпеки навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України ДСНС України (Харків, Україна)

Попов Сергій Афанасійович - кандидат технічних наук в галузі 254 "Забезпечення військ (сил)", 255 – Озброєння та військова техніка, Доктор з державного управління 28 – публічне управління та адміністрування, доцент, професор, професор кафедри організації розвідувальної інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Потеряйко Сергій Петрович - доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника науково-організаційного відділу Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Київ, Україна)

Робоча Тетяна Валентинівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)
Семененко Олег Михайлович - доктор військових наук, професор, заступник начальника інституту з наукової роботи Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України (Київ, Україна)
Стоянова-Коваль Світлана Савівна - доктор економічних наук, професор Військової академії (Одеса, Україна)
Тарадуда Дмитро Віталійович - кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України ДСНС України (Харків, Україна)
Фаріон Олег Борисович - доктор військових наук зі спеціальності «Охорона державного кордону», професор, професор кафедри прикордонної безпеки факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
Чорна Катерина Павлівна - доктор наук з державного управління, доцент, проректор Міжрегіональної Академії Управління персоналом (Київ, Україна)
Якиминська Любов Вікторівна - кандидат історичних наук, доцент, викладач кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (Одеса, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Право»:

Бухтіярова Ірина Геннадіївна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Калинюк Степан Степанович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
Кришевич Ольга Володимирівна - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
Куртакова Ганна Олександрівна - доктор філософії в галузі права, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого, начальник відділу організації практики та позанавчальної роботи МАУП (Київ, Україна)
Кушнір Ірина Павлівна - доктор юридичних наук зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», доцент, заступник начальника кафедри адміністративної діяльності факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
Оробець Костянтин Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент, асистент кафедри кримінально-правової політики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)
Пастух Ігор Дмитрович - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Стрельченко Оксана Григорівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Тимчишин Андрій Михайлович - доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Івано-Франківська філія (Івано-Франківськ, Україна)
Шевчук Олександр Михайлович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Економіка»:

Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
Бабчинська Олена Іванівна - доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
Божидай Ірина Ігорівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування, заступник декана факультету менеджменту, адміністрування та права Державного біотехнологічного університету
Вишневецька Оксана Василівна - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення ННЦ «Інститут аграрної економіки»
Гетьман Ольга Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Харківського національного університету автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна)
Залуцька Христина Ярославівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
Канцір Ірина Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
Карпінський Борис Андрійович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
Квасній Любов Григорівна - кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
Кривенко Надія Василівна - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу економіки аграрного виробництва Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
Македон Вячеслав Владиславович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. (Дніпро, Україна)
Новаковська Ірина Олексіївна - доктор економічних наук, професор кафедри земельного кадастру НУБіП України, член-кор НААН (Київ, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Публічне управління та адміністрування»:

Гончарук Наталія Трохимівна - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)

Дзяна Галина Олексіївна - кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного врядування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)

Клименко Наталія Григорівна - доктор наук з державного управління, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Медведчук Оксана Валеріївна - кандидат наук з державного управління, доцент, Начальник відділу нормативно-методичного забезпечення та управління проектами Міждержавної гільдії інженерів-консультантів (Київ, Україна)

Мельниченко Олександр Анатолійович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, Харківський національний медичний університет (Харків, Україна)

Непомнящий Олександр Михайлович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри архітектури і просторового планування факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету, експерт Експертної ради МОН з питань атестації наукових кадрів з суспільних наук (Київ, Україна)

Пахомова Тетяна Іванівна - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально – наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)

Прав Юрій Григорович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри засобів захисту інформації Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Торічний Вадим Олександрович – доктор наук з державного управління зі спеціальності «Державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку», доцент, професор кафедри національної безпеки та управління факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Політологія»:

Горло Наталя Віталіївна - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Лавриненко Ганна Андріївна - кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та соціології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

Примуш Микола Васильович - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця, Україна)

Третяк Олексій Анатолійович - доктор політичних наук, професор, в. о. завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)

Хорішко Лілія Сергіївна - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

ЗМІСТ

РОЗДІЛ «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»

Акімов О.О., Андрусяк М.В., Русецький Р.Ю., Красота І.В. <i>АНАЛІЗ ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ</i>	20
Атаманчук Ю.М. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	35
Бідюк Ю.В. <i>СУТНІСТЬ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІЛЬТРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИМ УГРУПОВАННЯМ, СФОРМОВАНИМ ЗА ЕТНІЧНОЮ ОЗНАКОЮ</i>	46
Боков О.В., Голумбівський В.М., Горбунов Д.Є. <i>ГІБРИДНІ КОНФЛІКТИ В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ: УРОКИ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ВОЄННОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ</i>	63
Василюк А.Л. <i>ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕХАНІЗМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОТИДІЇ</i>	78
Женжера С.В. <i>ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДИДАКТИКИ У ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВИХ ТА ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ</i>	90
Зайченко С.Б., Бабій Ю.О., Маланчій М.О., Полюк В.С., Кравчук В.В., Поліщук В.В., Якимчук А.В. <i>МЕТОДИКА ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД</i>	105
Зайцев І.П., Василенко Є.Ю., Солдатенков О.А. <i>СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ВИМОГИ ДО ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВВНЗ УКРАЇНИ</i>	118

Залож В.В., Торічний В.О., Глуздань О.П. <i>АНАЛІЗ РИЗИКІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	130
Залужний В.Ф. <i>СУБ'ЄКТНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬ- НОСТІ: СТРАТЕГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПІДТРИМКИ ТА ІНСТИТУ- ЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЗАПИТОВО-ДИПЛОМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ</i>	142
Калюжний Я.М. <i>ПРАВОВА ПРИРОДА БОЙОВОГО ІМУНІТЕТУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ</i>	160
Клименко В.В., Здір О.А. <i>ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБО- ВОГО СКЛАДУ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ДОСВІД НАТО ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ</i>	172
Козловський Ю.К., Дегтяр О.А., Носков О.О. <i>ЦИФРОВІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ</i>	180
Курган В.М. <i>ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖВІДОМЧОЇ ІНФОР- МАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОРД</i>	191
Курган В.М. <i>ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ ОБМІНУ ОПЕРАТИВНО-РОЗ- ШУКОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ: ПРАВОВИЙ БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРИВАТНІСТЮ</i>	202
Мороз В. <i>ВІЙСЬКОВА ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ НАД ОЗБРОЄННЯМ В ЄВРОПІ: ТРЕНДИ СЬОГОДЕННЯ</i>	213
Муромець О.С., Куравський В.Г. <i>ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ВЕДЕННЯ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ</i>	232
Рижиков В.С. <i>МЕТОДИКА РОЗРОБКИ ТА ЗМІСТОВА ЧАСТИНА ПРОФЕСІОГРАФІНОГО ПРОФІЛЮ (ПРОФЕСІОГРАМИ) ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ</i>	240

- Романенко Є.О., Гурковський В.І., Воротін В.Є.** 250
ПРОГНОЗУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ: АНАЛІЗ ОЦІНОК НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
- Романенко Є.О., Гурковський В.І., Коваль В.В., Ованесян Р.Р.** 262
НОВІТНЄ ОЗБРОЄННЯ РОСІЇ У ВІЙНІ ПРОТИ УКРАЇНИ: ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМ, ТЕХНОЛОГІЧНІ ТРЕНДИ ТА ІМПЛІКАЦІЇ ДЛЯ ОБОРОННОЇ ПОЛІТИКИ
- Романенко Є.О., Гурковський В.І., Ільницький С., Ованесян Р.Р., Бойко В.М.** 274
АКУСТИЧНІ СИСТЕМИ ВИЯВЛЕННЯ ПОВІТРЯНИХ ЗАГРОЗ: УКРАЇНСЬКІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ІНТЕГРАЦІЇ У БЕЗПЕКОВУ АРХІТЕКТУРУ НАТО
- Сахневич Б.В.** 288
ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
- Стеблиненко В.С.** 296
РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ВЗАЄМОДІЇ З КРАЇНАМИ САНКЦІЙНОЇ КОАЛІЦІЇ
- Ситник Г.П., Орел М.Г.** 311
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ ТА ПРІОРИТЕТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ
- Согорін А.А., Атаманенко І.О.** 328
СТАНДАРТИ НАТО В ФОРМУВАННІ ВОГНЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ
- Топчій Н.В., Прохорська Т.П., Дегтяр О.А.** 337
КІБЕРЗАХИСТ У ЕДД: ОЦІНКА РИЗИКІВ І МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ЗАХИСТУ
- Яковенко В.В., Колесник О.В., Люлька О.В.** 347
ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛАМИ ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК В УМОВАХ НИЗЬКИХ ТЕМПЕРАТУР, ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

РОЗДІЛ «Право»

- Yakymets M.O.** 362
THE ESSENCE OF COMPULSORY MEASURES OF AN EDUCATIONAL NATURE AND THE PRACTICE OF THEIR APPLICATION IN UKRAINE
- Ботнарєнко О.М.** 373
ДО ПИТАННЯ ПРО КОМПЕТЕНЦІЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ
- Вовк М.З., Юркевич Ю.М.** 384
РІШЕННЯ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПОРЯДОК ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
- Гараєва З.** 397
ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВ ПАЦІЄНТА: КОНТЕКСТ СИСТЕМИ МЕДИЧНИХ ГАРАНТІЙ
- Задерейко С.Ю.** 409
РОЛЬ ДЕПАРТАМЕНТУ МІЖНАРОДНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІНТЕРПОЛ
- Ігнатєнко Н.В., Савєнко В.В.** 420
ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР
- Йосипов А.А.** 433
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ МАЙНУ ГРОМАДЯН ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
- Кузьменко О.В., Чорна В.Г., Островський С.О.** 443
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ: ІНСТИТУЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ
- Пасічник Я.С.** 456
ОБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ДОГОВОРУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ У СВІТЛІ ВІДЕНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ 1969 РОКУ

- Перепелиця С.І.** 468
ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗМЕЖУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ІНШИМИ СТАТТЯМИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
- Половніков В.В.** 482
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ КОРДОНОМ УКРАЇНИ
- Стецов Є.О.** 495
ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ»
- Шинкар Т.І.** 505
РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ
- Ювсечко Я.В., Коваль Н.В., Гламазда П.В.** 522
ПАРТИСИПАТИВНА ДЕМОКРАТІЯ: ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВОВИХ ПІДХОДІВ ДО ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ

РОЗДІЛ «Економіка»

- Амеліна Н.К., Кривошеєва С.В., Редько Н.О.** 537
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
- Андрусів У.Я., Чучук Ю.В.** 550
ESG-ПРИНЦИПИ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ
- Білоніжка В.П.** 563
ВПЛИВ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
- Бурбела А.Л., Бурбела С.В., Юрчак Ю.М.** 573
ФІНАНСОВЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ПОРІВННІ ЗІ СТАНДАРТАМИ НАТО

- Вербова О.С.** 586
ІННОВАЦІЙНІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: КРЕАТИВНІСТЬ ЯК РУШІЙ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
- Демурджан Ю.А.** 594
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ
- Квасній Л.Г., Лібрук-Ліпкевич С.Я., Баланда Н.О.** 604
ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА: НОВІ СТИМУЛИ ДЛЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ
- Ковальчук М.С.** 615
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ
- Луцька Н.І., Криховецький І.З.** 628
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБ У ПЕРСОНАЛІ: ПОЄДНАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ТА ОПЕРАЦІЙНОГО ПІДХОДІВ (НА ПРИКЛАДІ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ)
- Малишкін О.І., Михайленко Ю.І.** 642
ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ У СФЕРІ ЦИФРОВОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ
- Мартинюк М.П., Сабій І.М.** 653
ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ
- Рябикіна Н.І., Рябикіна К.Г., Кутова Н.Г., Короленко О.Б., Зінонос Н.О.** 673
СТАТИСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ
- Семененко Ю.С., Башуцька О.С., Данилюк І.В., Іваніцький Н.Ю.** 685
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- Скидан О.В., Симоненко Л.І., Бодашевська Ю.С.** 697
МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

Турчин О.Р. 712
ЦИФРОВІ ГРОШІ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ханик А.Я. 722
ПАРАМЕТРИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ В ПРИВАТНИХ ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Ханик В.А. 732
КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Хомутенко Л.І., Шевченко Д.В. 743
ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ ТА ВНУТРІШНІХ ПРОБЛЕМ

РОЗДІЛ «Публічне управління та адміністрування»

Антипенко І.В., Пархомчук Ю.Ю. 756
ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ

Величко Л.Ю., Гришина Н.М., Дубовик К.Є. 765
СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ ОСВІТНІХ ПРОСТОРІВ ЯК СКЛАДОВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Гавкалова Н.Л., Табацький М. Г. 775
ІНФОРМАЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Горбата Л.П. 787
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОРОЖНІМ БУДІВНИЦТВОМ

Данкевич Є.М., Іванюк О.В., Якобчук В. П. 801
РОЛЬ ВІДКРИТИХ ДАНИХ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Делятинчук А.І. 811
ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДІ: КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ

- Довгань В.І., Маланчій М.О.** 831
ПРИНЦИПИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ІНСТРУКТОРІВ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- Ємельянов О.Ю., Юрків Р.Р.** 845
ПІЛЬГОВЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕШКОД НА ШЛЯХУ ДО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
- Єфімов Ю.В.** 856
МЕХАНІЗМИ УЗГОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ
- Зарубенко А.О.** 867
ІНСТРУМЕНТИ ТА ПРОЦЕСИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ
- Іськів І.З.** 879
ВИКОНАВЧА ВЛАДА У КРАЇНАХ РОЗВИНЕНИХ ДЕМОКРАТІЙ: ІНСТИТУЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ
- Катихін Є.О.** 890
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ
- Котляров В.О.** 903
СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: ДЕРЖАВНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА МЕХАНІЗМИ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ
- Кучменко В.О., Козловська Л.Ф.** 915
РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ
- Лахижа М.І., Качан Я.В.** 924
МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В ПОЛЬЩІ
- Логвиненко С.В.** 937
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ПРОТИДІЄЮ ГЕОЕКОНОМІЧНОМУ ТЕРОРИЗМУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

- Максудов Рустам Вагід огли** 950
ПРИНЦИПИ ЛІДЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД
- Мельничук Л.М., Ткаченко О.А.** 961
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ
- Миколайчук М.М., Дуліна О.В.** 974
СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
- Попов С.А.** 992
ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ
- П'ятничук І.Д.** 1002
ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ: АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ
- Радзівілов Г.Д.** 1012
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ НЕСТІЙКОСТІ
- Саліхов О.О.** 1024
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ У СИСТЕМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
- Серветник В.В.** 1032
АНАЛІЗ СТРАТЕГІЇ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ДО 2030 РОКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ
- Сікало М.В.** 1043
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ПАРТНЕРСТВА МІЖ ДЕРЖАВОЮ І БІЗНЕСОМ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ
- Соколов В.В.** 1057
ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СФЕРИ ОСВІТИ
- Щепанський Е.В., Соловей Р.П.** 1069
ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

РОЗДІЛ «Політологія»

- Барановський Ф.В., Шульгач І.Р.** 1082
ТЕХНОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ПРИЙНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ
- Бринчак С.П.** 1095
МЕХАНІЗМИ КОНТРПРОПАГАНДИ В ЗМІЦНЕННІ ЗАХИСНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ГІБРИДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ АТАК
- Кипич І.В., Коваль О.М., Фастовець Н.В.** 1109
ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ІДЕОЛОГІЯ ТА МАС-МЕДІА: ВЗАЄМОДІЯ ТА ВПЛИВ НА СУЧАСНІ ДЕМОКРАТИЧНІ ПРОЦЕСИ
- Коломієць О.Г., Тимошенко М.М.** 1120
РОЛЬ ІНСТРУМЕНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ І ВЕТЕРАНОК ВІЙНИ
- Лендел Р.А.** 1134
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)
- Новосколькова Л.О.** 1143
ТРАНСФОРМАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ
- Примуш М.В.** 1160
ЦИФРОВА АВТОКРАТІЯ VS ЦИФРОВА ДЕМОКРАТІЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ У РІЗНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМАХ
- Струтинський С.В.** 1169
ТЕОРЕТИЧНІ РАМКИ ВИВЧЕННЯ ПОПУЛІЗМУ: ДЕФІНІЦІЇ ТА НАУКОВІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
- Ходько Ф.О.** 1178
ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ, КОРУПЦІЯ ТА МІЖНАРОДНА ДОВІРА ДО ДЕРЖАВ У СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 336.5:355.45

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8\(13\)-573-585](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8(13)-573-585)

Бурбела Алла Леонідівна викладач, кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, Хмельницький університет управління і права Імені Леоніда Юзькова, <https://orcid.org/0009-0003-6463-0458>

Бурбела Сергій Валерійович доцент кафедри загальновійськових дисциплін, Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, <https://orcid.org/0000-0001-7127-9975>

Юрчак Юрій Миколайович старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін, Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, <https://orcid.org/0000-0002-9506-3228>

ФІНАНСОВЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ПОРІВННІ ЗІ СТАНДАРТАМИ НАТО

Анотація. У статті розглянуто стан фінансового та соціального забезпечення військовослужбовців в Україні у порівнянні з країнами НАТО. Особлива увага приділена аналізу заробітної плати, пільг, пенсійного забезпечення та програм підтримки військовослужбовців і ветеранів. В умовах повномасштабного вторгнення грошове забезпечення військовослужбовців, які перебувають безпосередньо в зоні бойових дій, є надзвичайно важливим і повинно залишатися одним із головних пріоритетів державної політики. Це не лише підтримує бойовий дух та мотивацію особового складу, а й забезпечує базові потреби самих військових та їхніх родин у складний час. Водночас рівень мотивації у військових, що проходять службу поза передовою, помітно знижується через невисоке грошове забезпечення. У багатьох випадках навіть старші офіцери в Україні отримують менше, ніж рядовий склад армій країн НАТО, що створює глибокий дисбаланс і ставить під сумнів спроможність системи утримувати професійний кадровий потенціал. У статті наводяться порівняльні дані, які свідчать про те, що українські військові, попри ключову роль у забезпеченні національної безпеки та оборони, значно менш захищені у соціально-економічному плані, ніж військовослужбовці країн НАТО. Ліва частка оборонного бюджету держав-членів Альянсу спрямовується саме на утримання особового складу — зарплати, житло, пенсії, медичне страхування, а також адаптацію та реінтеграцію ветеранів до мирного життя. Такий підхід дозволяє підтримувати високий рівень професіоналізму, мотивації та боєздатності збройних сил. У контексті євроінтеграційного курсу Україна

також повинна впроваджувати відповідні стандарти країн НАТО та ЄС, зокрема в частині соціального й фінансового забезпечення армії, поставивши статус і добробут військовослужбовця на найвищий пріоритет державної політики.

Ключові слова: фінансування оборони, фінансове забезпечення військовослужбовців, соціальний захист військовослужбовців, пенсійне забезпечення військовослужбовців, стандарти НАТО, фінансова підтримка військовослужбовців, бюджетні видатки.

Burbela Alla Leonidivna Lecturer, Department of Finance, Banking, Insurance and Stock Market, Khmelnytskyi University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, <https://orcid.org/0009-0003-6463-0458>

Burbela Serhiy Valeriyovych Associate Professor, Department of General Military Disciplines, Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7127-9975>

Yurchak Yuriy Mykolayovych Senior Lecturer, Department of General Military Disciplines, Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-9506-3228>

FINANCIAL AND SOCIAL SUPPORT FOR MILITARY PERSONNEL IN COMPARISON WITH NATO STANDARDS

Abstract. The article thoroughly examines the state of financial and social support for military personnel in Ukraine compared to NATO member countries. Particular attention is paid to the analysis of salaries, benefits, pension provisions, and support programs for service members and veterans. In the context of full-scale warfare, financial compensation for military personnel directly engaged in active combat zones is of utmost importance and must remain one of the top priorities of national policy. This not only sustains morale and motivation among the troops but also ensures the basic needs of service members and their families during a difficult and unstable time. At the same time, the motivation level among military personnel serving outside the frontlines has noticeably declined due to inadequate financial support. In many cases, even senior officers in Ukraine earn less than enlisted personnel in NATO armies, creating a significant imbalance and calling into question the system's ability to retain a professional and skilled workforce. The article presents comparative data showing that, despite their key role in ensuring national security and defense, Ukrainian military personnel are significantly less protected socioeconomically than their NATO counterparts. A substantial share of the defense budgets in NATO member states is allocated specifically to personnel maintenance — salaries, housing, pensions, health insurance, as well as veteran

adaptation and reintegration into peaceful civilian life. This approach helps maintain a high level of professionalism, motivation, and combat readiness within the armed forces. In the context of European integration, Ukraine must also adopt the relevant standards of NATO and the EU, particularly regarding the social and financial support of its military, elevating the status and well-being of service members to a top national policy priority.

Keywords: defense funding, financial support for military personnel, social protection of service members, military pensions, NATO standards, financial assistance for the military, budget expenditures.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної війни та зростаючої потреби в ефективному функціонуванні сектору безпеки й оборони особливого значення набуває питання належного фінансового та соціального забезпечення військовослужбовців. Незважаючи на високу ціну, яку платять українські захисники, рівень їхнього матеріального забезпечення залишається суттєво нижчим, ніж у країнах-членах НАТО. Це призводить до зниження мотивації, вигорання кадрів та загрожує стабільності й професіоналізму військового складу. На фоні стратегічного курсу України на євроатлантичну інтеграцію постає необхідність перегляду підходів до фінансування особового складу, впровадження стандартів НАТО у сфері соціальної політики та забезпечення конкурентного рівня грошового утримання. Наразі в Україні відсутня системна модель довгострокової підтримки військових та ветеранів, яка б відповідала вимогам сучасної війни та міжнародної практики. У зв'язку з цим постає нагальна потреба у вивченні кращого досвіду держав НАТО та адаптації його до українських реалій.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання фінансового, соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців активно розглядаються у наукових працях сучасних українських дослідників. Зокрема, **Мозальов В.Є.** аналізує особливості соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України в умовах збройної агресії. **Городянська Л.В.** досліджує системи грошового забезпечення в Україні та країнах-членах НАТО, порівнюючи підходи до фінансування особового складу. У роботі **Мальованого М.І.** та **Улянич Ю.В.** розглядається зарубіжний досвід професійної та соціальної адаптації військових, що є особливо актуальним у контексті інтеграції українських ветеранів у цивільне життя. **Андрейчук С.К.** та **Морушко О.О.** зосереджують увагу на проблемах пенсійного забезпечення військовослужбовців і членів їхніх сімей, висвітлюючи як сучасний стан цієї сфери, так і потребу в її реформуванні.

Мета. Метою статті є аналіз поточного стану фінансового та соціального забезпечення військовослужбовців в Україні у порівнянні з країнами НАТО, а також виявлення ключових розбіжностей у підходах до грошового утримання, соціальних гарантій, пенсійного забезпечення та підтримки ветеранів

Виклад основного матеріалу. Україна продовжує просуватись до членства в ЄС та всебічно інтегрувати у європейську спільноту, а також активно протидіяти збройній агресії, тому забезпечення Збройних Сил України має бути приведене у відповідність до стандартів НАТО і стати пріоритетним напрямом державної політики. На сьогоднішній день підвищене фінансове забезпечення військовослужбовців безпосередньо у зоні бойових дій є абсолютно необхідним і першочерговим. Таке фінансове забезпечення слугує для підтримки мотивації та забезпечення базових потреб захисників та їх родин на період складних випробувань.

Насправді не менш важливим, а навіть критичним є питання соціального забезпечення військовослужбовців після їхнього повернення з фронту. Недостатня увага до цього аспекту може призвести до довгострокових негативних наслідків, як для самих ветеранів, так і для суспільства в цілому, включаючи зростання недовіри цивільного населення до інституцій держави. Значна кількість військовослужбовців повертається з фронту з фізичними та психологічними травмами стикаються з труднощами інтеграції у суспільство, тому держава має створити необхідні умови для адаптації та забезпечення.

Незважаючи на героїзм та самовідданість українських військовослужбовців, у державній політиці соціального забезпечення, на жаль, досі існують значні прогалини. Ці недоліки не лише знижують рівень життя захисників та їхніх родин, але й підривають їхній моральний дух та довіру до держави.

В Україні, попри задекларовану розгалужену систему соціальних гарантій для військовослужбовців, реалізація їхнього соціального захисту стикається зі значними труднощами. Багато норм, закріплених у законах, є застарілими та носять суто декларативний характер, не відповідаючи реаліям. Хоча держава гарантує достатнє матеріальне та грошове забезпечення, а також інші види підтримки, що відповідають умовам служби та стимулюють закріплення кваліфікованих кадрів, фактично вона не може забезпечити повну реалізацію цих прав. Це пов'язано з відсутністю необхідної економічної бази, недостатнім обсягом фінансових ресурсів та нечітким механізмом впровадження задекларованих гарантій і пільг. Таким чином, українські військовослужбовці, наділені особливим соціальним статусом та обов'язками, не отримують належної підтримки, що контрастує із комплексним підходом до соціальних гарантій у розвинених країнах світу, де всі сфери взаємодіють для забезпечення нормальних умов життя та якісного виконання обов'язків військовими та їхніми сім'ями [1,2].

При вивченні оборонних бюджетів країн НАТО, які хоча й об'єднані спільною метою колективної безпеки, все ж демонструють значні розбіжності у розподілі коштів. Аналіз витрат за чотирма ключовими категоріями розкриває основні пріоритети кожної держави. Ці відмінності відображають не лише національні особливості, а й стратегічні потреби та рівень економічного розвитку країн-учасниць, створюючи багатогранну картину оборонного планування в рамках Альянсу.

У сучасному світі, де технології розвиваються з надзвичайною швидкістю, а геополітичні виклики стають дедалі складнішими, основою могутності Північноатлантичного альянсу (НАТО) залишається його людський капітал. Попри значні інвестиції в новітнє озброєння, інфраструктуру та розробки у військовій галузі, саме кваліфікований, мотивований та добре підготовлений персонал є тим вирішальним фактором, що забезпечує ефективність та боєздатність Альянсу.

Це підтверджується і розподілом оборонних витрат багатьох країн-учасниць, де значна частка бюджету спрямовується саме на утримання персоналу. Це не лише витрати на оплату праці чи соціальне забезпечення, а й інвестиції в освіту, навчання, психологічну стійкість та добробут військовослужбовців. Адже без відданих своїй справі людей, навіть найсучасніша техніка залишиться лише набором металу.

Таблиця №1. Основні категорії видатків на оборону деяких країн НАТО

№ п/п	Країна	Персонал	Витрати на експлуатацію, технічне обслуговування та ін.	Інфраструктура	Основне озброєння, включаючи НДДКР
1.	Польща	29,5	14,8	4,5	51,1
2.	Словенія	47,5	20,4	4,8	27,3
3.	Франція	38,6	29,4	3,6	28,4
4.	Німеччина	29,6	38,5	3,2	28,7
5.	Бельгія	50,2	30,8	3,9	15,2
6.	Литва	35,5	32,0	11,3	21,2
7.	Латвія	32,5	25,4	5,2	36,9
8.	Румунія	43,3	15,0	10,9	30,8
9.	Турція	43,6	12,9	9,4	34,2
10.	Великобританія	28,2	31,7	3,9	36,1
11.	Греція	28,8	26,1	7,3	37,9
12.	Болгарія	51,6	11,9	4,6	31,9
13.	Італія	59,4	15,6	3,0	22,1
14.	США	25,2	43,2	1,7	29,9
15.	Швеція	15,8	49,9	0,3	34,0

Джерело: складено авторами на основі: [3]

У аналізі розподілу оборонних видатків деяких країн НАТО відслідковуються певні домінуючі тенденції. Значна частина видатків спрямовується на фінансове забезпечення персоналу зокрема витрати на оплату праці, соціальне забезпечення та пенсії військовослужбовців, про це свідчать показники Італії (59,4%), Болгарії (51,6%), Бельгії (50,2%) та Словенії (47,5%), які витрачають понад половину коштів бюджету на особовий склад.

Серед лідерів категорії “Витрати на експлуатацію, технічне обслуговування та ін.” займає – Швеція (49,9%), США (43,2%) та Німеччина

(38,5%), що свідчить про їхні значні операційні витрати та підтримку високого рівня боєготовності.

Щодо категорії “Інфраструктура”, то ця категорія, як правило, має найменший відсоток витрат у більшості країн. Однак, такі держави, як Литва (11,3%), Румунія (10,9%) та Туреччина (9,4%), мають дещо вищі показники, що може вказувати на інвестиції у розвиток військових баз, логістичних центрів та оновлення існуючих об'єктів.

Водночас, такі країни, як США (43,2%), Німеччина (38,5%), Швеція (49,9%) та Велика Британія (36,1%), демонструють високий відсоток витрат на “Основне озброєння, включаючи НДДКР”. Це вказує на їхнє прагнення до модернізації збройних сил, закупівлі новітньої техніки та активного розвитку оборонних технологій.

У деяких країнах НАТО витрати на військові пенсії сягають майже 20% від усього оборонного бюджету. Такі країни, як Бельгія (19,9%), Болгарія (18,3%) та Італія (18,1%) є рекордсменами за часткою пенсійних витрат в оборонному бюджеті (рис.1). Зазначимо, що Італія та Бельгія при цьому є серед країн, які не досягають мінімального показника в 2% ВВП, рекомендованого НАТО для оборонних витрат

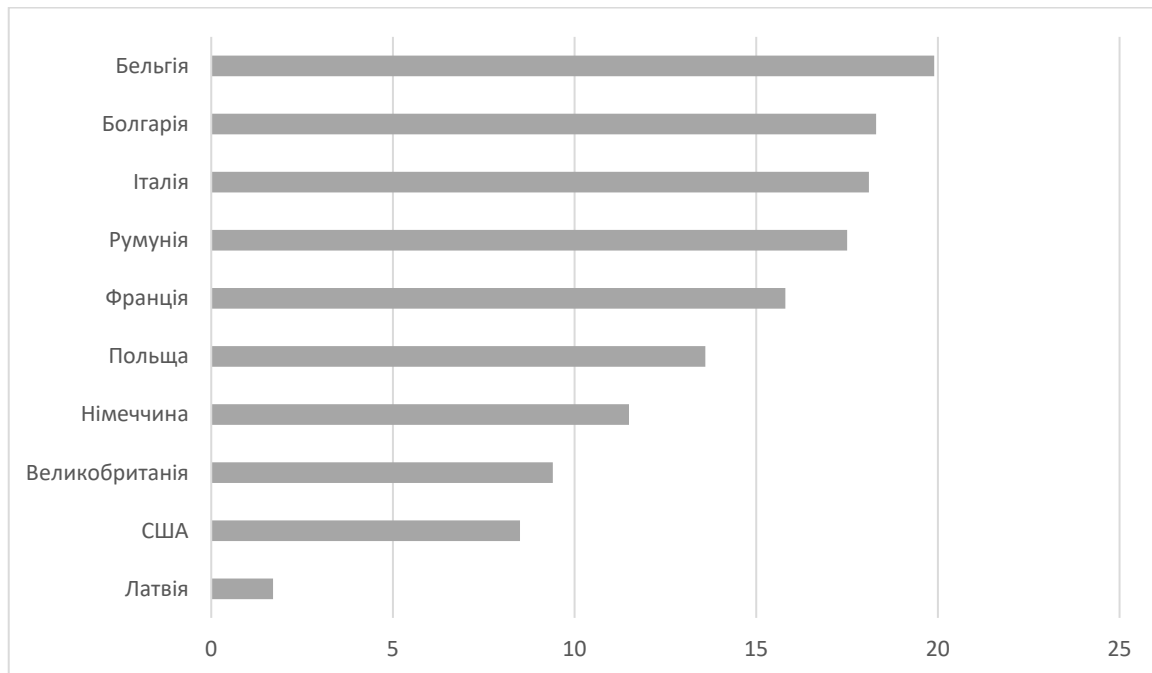

Рис. 1 Частка оборонних витрат на пенсії військовослужбовців.

Джерело: складено авторами на основі [4]

Мінімальний розмір грошового забезпечення для рекрута в Україні становить 20 130 грн. Офіцери, залежно від посади та вислуги років, можуть отримувати значно вищу зарплату — іноді до 50–60 тис. грн. і більше. Наприклад, командир бригади Сухопутних військ отримує трохи більше 50 тис. грн.

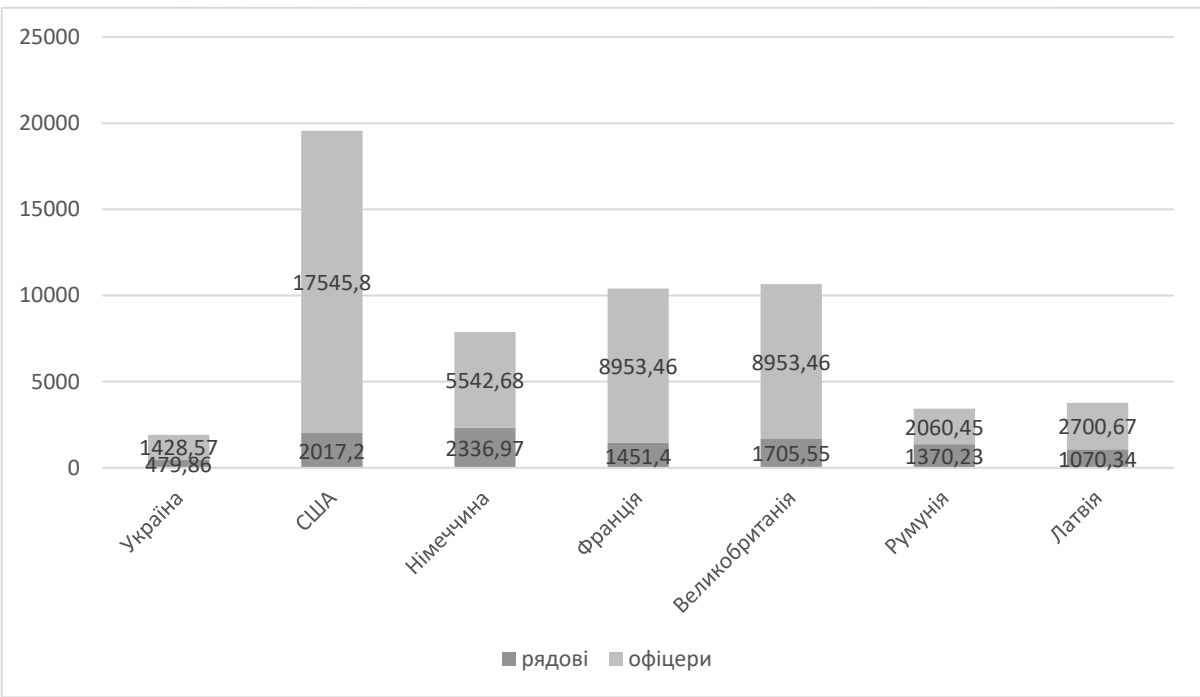

Рис.2 Заробітні плати військовослужбовців країн НАТО та України
Джерело: Складено авторами на основі [3,5]

Для порівняння (Рис. 2), початкова заробітна плата рядового складу в інших країнах коливається: від 1070,34 дол. в Латвії до 2336,97 дол. в Німеччині. В Україні вона становить приблизно 479,86 дол. Зарплата офіцерів ще більш варіативна: від 2700,67 дол. в Латвії до 17 545,80 дол. в США. В Україні цей показник — близько 1428,57 дол.

Отже, старший офіцер в Україні фактично отримує заробітну плату на рівні рядового складу збройних сил країн НАТО. При цьому слід зазначити, що наведені суми не враховують можливих надбавок за службу в зоні бойових дій. Такий рівень фінансового забезпечення, особливо у порівнянні з міжнародними стандартами, навряд чи може стати достатньо сильною мотивацією для того, щоб пов'язати своє життя з професійною військовою службою. Це ставить під загрозу як престиж професії, так і спроможність армії залучати та утримувати висококваліфікованих фахівців.

У цьому контексті, коли збройні сили стикаються з викликами не лише на полі бою, а й у сфері кадрового забезпечення, особливої актуальності набуває системна робота над змінами у військовій політиці. В умовах повномасштабної війни та прагнення України до євроатлантичної інтеграції критично важливим стало усвідомлення того, що майбутнє української армії та її успіх у протистоянні агресії залежить, перш за все, від її людського потенціалу. Саме тому була створена Стратегія залучення, розвитку та утримання людського капіталу в силах оборони України до 2027 року. Цей документ спрямований на докорінну трансформацію підходів до військової служби, де військовослужбовець стає найвищою цінністю.

Стратегія наголошує на глибокій модернізації системи соціального та правового захисту, що охоплює військовослужбовців, їхні родини, а також тих, хто звільнений зі служби або постраждав у бойових діях. Передбачається повна цифровізація всіх соціальних послуг, що значно спростить доступ до них, усуваючи бюрократичні бар'єри. Ключовим елементом є реформа грошового забезпечення, яка прагне до прозорості, справедливості та чіткого зв'язку з військовим званням, а також оновлення медичної системи до стандартів НАТО. Це означає створення єдиного медичного простору, який забезпечить швидке відновлення та ефективну реінтеграцію. Особлива увага приділяється розвитку реабілітаційних послуг, посиленню психологічної підтримки та докорінному реформуванню житлового забезпечення через запровадження альтернативних підходів та компенсацій за оренду, що підкреслює турботу про умови життя військових [6].

Сполучені Штати Америки на сьогоднішній день є взірцем утримання та розвитку особового складу завдяки комплексним системам мотивації, соціального захисту та підтримки.

На прикладі США розглянемо систему фінансування та соціально-матеріального забезпечення чинних військовослужбовців, яка демонструє високий рівень підтримки та інтеграцію колишніх військовослужбовців у цивільне життя — саме такого підходу хотілося б бачити і в Україні.

Заробітна плата військовослужбовців варіюється залежно від звання та вислуги років, демонструючи значну диференціацію. Рядовий склад на початковому етапі кар'єри отримує базову річну заробітну плату близько 24 тис. дол., тоді як до моменту наближення до пенсії ця сума зростає до приблизно 70 тис. дол., не враховуючи додаткові виплати та пільги. Водночас офіцерський корпус має суттєво вищий рівень оплати: молодші офіцери заробляють близько 40 тис. дол. на рік, а досвідчені старші офіцери, що мають близько 20 років вислуги, можуть отримувати понад 170 тис. дол. щорічно. Така структура заробітної плати підкреслює, що навіть незначні корекції у розрахунку підвищення окладів можуть суттєво вплинути на фінансове становище військових родин.

Окрім конкурентної заробітної плати, Сполучені Штати Америки підтримують своїх військовослужбовців комплексною системою соціального захисту, що охоплює пенсійне забезпечення, житлові надбавки та медичне обслуговування.

Система військових пенсій зазнала суттєвих змін з впровадженням Змішаної пенсійної системи (Blended Retirement System - BRS), до якої автоматично зараховуються всі військовослужбовці, що приєдналися до служби після 2018 року. Ця інновація відрізняється від попередньої системи "все або нічого", що вимагала 20 років вислуги для отримання пенсії, і залишається лише для тих, хто служив до 2018 року. Ключова перевага BRS полягає в тому, що вона поєднує традиційні щомісячні пенсійні виплати з

можливістю збереження частини державних пільг, навіть якщо військово-службовець не відслужив повні 20 років, необхідні для пенсії. Це є значним покращенням, адже історично лише 19% військовослужбовців дійсної служби та 14% резервістів досягали пенсійного віку за старою системою. Нова система виявилася популярною: у 2018 році понад 400 000 військовослужбовців обрали BRS.

Для військовослужбовців, що є учасниками Змішаної пенсійної системи (BRS) та виходять на пенсію після 20 років активної служби, розрахунок пенсії базується на усередненому значенні 36 найвищих місячних окладів, отриманих за час служби. З цієї середньої суми нараховується 40%, і цей відсоток збільшується на 2% за кожен додатковий рік служби понад 20 років, що відрізняється від попередньої системи, де пенсія становила 50% від найвищої зарплати за 36 місяців. Крім того, пенсійні виплати коригуються щорічно відповідно до змін вартості життя, забезпечуючи захист від інфляції.

Житлове забезпечення є однією з найважливіших складових соціального пакета для військовослужбовців, і в США воно реалізується через механізм Базової надбавки на житло (Basic Allowance for Housing – BAH). Ця система покликана компенсувати витрати на проживання поза військовими базами та адаптуватися до мінливих ринкових умов.

Базова надбавка на житло (BAH) — це важлива неоподатковувана виплата, що компенсує військовослужбовцям США, які проходять дійсну службу на території країни та не мешкають у державному житлі, значну частину витрат на оренду та комунальні послуги. Її розмір прив'язаний до регіону проживання, місцевих ринкових ставок, залежить від рангу військового, кількості членів родини та місця служби, покриваючи до 95% передбачуваних витрат.

Для тих, хто служить за межами 50 штатів, існує Надбавка на житло за кордоном (Overseas Housing Allowance - OHA), яка за окремою формулою компенсує частину витрат на житло у приватній оренді, враховуючи місцеву економіку.

Допомога на житло (BAH/OHA) враховується як частина загального доходу військовослужбовця при визначенні його права на додаткові соціальні програми, такі як нова допомога на базові потреби. Хоча BAH/OHA є неоподатковуваною пільгою і не є частиною базової зарплати, вона збільшує сукупний сімейний дохід, і саме цей сукупний дохід порівнюється з федеральним рівнем бідності для визначення відповідності вимогам.

З 1 січня 2023 року запроваджено нову Допомогу на базові потреби (Basic Needs Allowance - BNA) для сімей військовослужбовців із низьким рівнем доходу, яка покликана слугувати “запобіжним поясом” для тих, чий сукупний сімейний дохід, включаючи дохід подружжя, не перевищує 150% від річного федерального рівня бідності. Однак варто зазначити, що для багатьох військових сімей, які потенційно могли б претендувати на цю допомогу,

існуючі субсидії на житло (наприклад, ВАН) можуть перевищувати зазначений поріг доходу, що унеможливило отримання нової допомоги.

Для накопичення додаткового пенсійного капіталу федеральним службовцям та військовослужбовцям США доступний спеціальний інструмент для довгострокових заощаджень та інвестицій — (Thrift Savings Plan - TSP). Це державний пенсійний ощадний рахунок, куди автоматично відраховується 3% базової зарплати військовослужбовця після 60 днів служби. Уряд починає робити власні внески з 2018 року, автоматично додаючи 1% і до 5% від базової зарплати, якщо військовий вносить щонайменше 5%. Доступ до внесків Міністерства оборони можливий після двох років служби. Максимальний річний внесок у 2024 році становить 23 тис. дол., враховуючи інші пенсійні рахунки.

Програма медичного обслуговування TRICARE Міністерства оборони США, призначена для військовослужбовців уніформованих служб, пенсіонерів та їхніх родин по всьому світу. TRICARE забезпечує військовослужбовців та їхні родини комплексним медичним покриттям, що охоплює широкий спектр послуг: від візитів до лікаря, госпіталізації та невідкладної допомоги до спеціалізованої психіатричної допомоги та лікування залежностей. Ця система також включає розгалужену програму аптечного забезпечення, що гарантує доступ до необхідних ліків через військові аптеки, доставку додому та мережу медичних закладів, що не військовими госпіталями чи поліклініками. Крім медичних послуг, TRICARE пропонує окремі стоматологічні плани та спеціалізовані програми для осіб з особливими потребами, поранених військовослужбовців та тих, хто потребує довготривалого догляду. Важливою особливістю є глобальне покриття, що дозволяє користуватися послугами TRICARE по всьому світу завдяки регіональним контракторам як у США, так і за кордоном, забезпечуючи надійний захист здоров'я незалежно від місця служби [7].

У більшості країн світу питанням соціально-економічного і правового захисту військовослужбовців приділяється надзвичайно велика увага. Якщо розглядати кількість професій і категорій громадян, яким надаються пільги за кошт держави, військовослужбовці належать до найбільш захищеної професійної групи населення.

Відповідальність за розвиток малого бізнесу ветеранів покладено на підрозділ Адміністрації малого бізнесу США (SBA) – Офіс розвитку бізнесу ветеранів (Office of Veterans Business Development, OVBD), що опікується Вісник соціально-економічних досліджень, № максимальною доступністю всіх програм, спрямованих на підтримку ветеранів, ветеранів з обмеженими можливостями, членів військового резерву, а також членів сімей вказаних категорій військовослужбовців. OVBD аналізує політику та відповідає за підготовку звітів, а також є уповноваженим із прав людини для ветеранів-підприємців. OVBD пропонує програми та надає послуги зі сприяння

ветеранам у започаткуванні власного бізнесу та з підтримки підприємців-ветеранів, які вже працюють, зокрема консультування, наставництво та ін. Для розуміння контексту ветеранського підприємництва у США, варто звернути увагу на статистичні дані. Департамент у справах ветеранів США зазначає, що кількість ветеранів у країні становить 22,3 млн., або приблизно 9% населення. Із загальної чисельності ветеранів 75% проходили службу в період воєнних конфліктів. Важливо, що майже половина ветеранів США належать до працездатного населення, а отже, їх працевлаштування, зокрема підприємницька діяльність, є важливим питанням інтеграції в цивільне життя.

Численні американські дослідження доводять, що ветеранський бізнес слугує потужним економічним драйвером розвитку країни.

У США створене широке інформаційне поле для підтримки працевлаштування ветеранів. На спеціальному сайті veterans.gov розміщено інформацію Департаменту праці США для тих, хто шукає роботу, та для роботодавців, які хочуть найняти ветерана. Портал має інструмент пошуку роботи за місцем розташування, містить пропозиції вакансій за галузями та інформацію про найближчі Центри зайнятості та допомогу SBA для відкриття власного бізнесу, а також дозволяє отримати консультацію, здійснити пошук можливостей для навчання та перепідготовки, має конструктор резюме тощо. Інший приклад – це вебсайт Центру ветеранів, що є платформою для пошуку можливостей для працевлаштування, навчання та залучення фінансування для відкриття бізнесу колишніми військовослужбовцями та учасниками бойових дій. Портал має спеціальний інструмент пошуку роботи, містить інструкції щодо подання запиті [8].

Висновки. У ході дослідження встановлено, що рівень фінансового та соціального забезпечення військовослужбовців України суттєво поступається стандартам, прийнятим у країнах-членах НАТО. Незважаючи на ключову роль Збройних Сил у забезпеченні національної безпеки в умовах повномасштабної війни, грошове забезпечення, особливо за межами зони бойових дій, залишається недостатнім для формування стійкої професійної мотивації. Заробітна плата українських офіцерів у багатьох випадках нижча, ніж у рядового складу збройних сил Альянсу, що створює серйозний дисбаланс та ризики відтоку кваліфікованого персоналу.

Водночас аналіз показав, що країни НАТО спрямовують значну частину оборонного бюджету саме на потреби особового складу – зарплати, пенсійне забезпечення, соціальний захист, житло, медицину та реінтеграцію ветеранів. Подібний підхід дозволяє не лише підтримувати боєздатність, а й будувати стабільні кар'єрні перспективи у військовій сфері.

У контексті євроінтеграції та оборонної реформи Україна повинна адаптувати свої підходи до фінансування оборони, забезпечивши гідні умови для військовослужбовців. Це потребує перегляду пріоритетів бюджетної політики, закріплення стандартів соціального забезпечення відповідно до кращих європейських практик та підвищення ролі людського капіталу у формуванні сучасної, професійної армії.

Література:

1. Андрейчук С. К., Морушко О. О., Гасяк М. С. Стан пенсійного забезпечення військовослужбовців і членів їхніх сімей / С. К. Андрейчук, О. О. Морушко, М. С. Гасяк // Scientific Bulletin of UNFU. – 2021. – Вип. 31, № 2. – С. 75-80
2. Мозальов В., Салій І. Соціальне забезпечення військовослужбовців Збройних сил України в умовах збройної агресії Російської Федерації / В. Мозальов, І. Салій // Вісник Національного університету оборони України. – 2022. – Т. 69, № 5. – С. 110-11
3. Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2023) [Електронний ресурс]. Режим доступу https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/3/pdf/240314-def-exp-2023-en.pdf (дата звернення 07.08.2025)
4. United Nations Office for Disarmament Affairs (UNODA). <https://milex-reporting.unoda.org/en/states> (дата звернення 07.08.2025)
5. Міністерство оборони України [Електронний ресурс]. Режим доступу <https://mod.gov.ua/news/yake-groshove-zabezpechennya-otrimuyut-vijskovi-zsu-roz-yasnennya-minoboroni> (дата звернення 07.08.2025);
6. Міністерство оборони України. Наказ від 29.12.2024 № 862/нм «Про затвердження Стратегії залучення, розвитку та утримання людського капіталу в силах оборони України на період до 2027 року» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lexinform.com.ua/militarylex/nakaz-862-nm-vid-29-12-2024-pro-zatverdzhennya-strategiyi-zaluchennya-rozvytku-ta-utrymannya-lyudskogo-kapitalu-v-sylah-oborony-ukrayiny-na-period-do-2027-roku> (дата звернення: 07.08.2025).
7. Military times. https://www.militarytimes.com/military-benefits-guide/?utm_campaign=dfn-ebb&utm_medium=email&utm_source=sailthru (accessed 07.08.2025)
8. Мальований М. І., Улянич Ю. В. Зарубіжний досвід професійної та соціальної адаптації військових / М. І. Мальований, Ю. В. Улянич // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Одеса : Одеський національний економічний університет, 2023. – № 3-4 (86-87). С. 38–47

References:

1. Andreychuk S. K., Morushko O. O., Hasiak M. S. (2021). Stan pensiynoho zabezpechennia viyskovosluzhbovtziv i chleniv yikhnikh simey [The state of pension provision for military personnel and their family members]. Scientific Bulletin of UNFU – Scientific Bulletin of UNFU, Vols. 31, (2), 75-80. [in Ukrainian].
2. Mozalov V., Saliy I. (2022). Sotsialne zabezpechennia viyskovosluzhbovtziv Zbroinykh syl Ukrayiny v umovakh zbroynoyi ahresii Rosiyskoyi Federatsii [Social security of military personnel of the Armed Forces of Ukraine in conditions of armed aggression of the Russian Federation]. Visnyk Natsionalnoho universytetu obrony Ukrayiny – Bulletin of the National Defense University of Ukraine. Vols. 69, (5), 110-115. [in Ukrainian].
3. Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2023) [Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2023)]. Retrieved from https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/3/pdf/240314-def-exp-2023-en.pdf (accessed 07.08.2025). [in English].
4. United Nations Office for Disarmament Affairs (UNODA) [United Nations Office for Disarmament Affairs (UNODA)]. Retrieved from <https://milex-reporting.unoda.org/en/states> (accessed 07.08.2025). [in English].
5. Ministerstvo obrony Ukrayiny [Ministerstvo obrony Ukrainy]. Retrieved from <https://mod.gov.ua/news/yake-groshove-zabezpechennya-otrimuyut-vijskovi-zsu-roz-yasnennya-minoboroni> (accessed 07.08.2025). [in Ukrainian].

6. Ministerstvo obrony Ukrainy. Nakaz vid 29.12.2024 № 862/nm «Pro zatverdzhennya Stratehiyi zaluchennya, rozvytku ta utrymannya lyudskoho kapitalu v sylakh obrony Ukrainy na period do 2027 roku» [Ministry of Defense of Ukraine. Order of December 29, 2024 No. 862/nm “On Approval of the Strategy for Attracting, Developing and Retaining Human Capital in the Defense Forces of Ukraine for the Period Until 2027”]. Retrieved from <https://lexinform.com.ua/militarylex/nakaz-862-nm-vid-29-12-2024-pro-zatverdzhennya-strategiyi-zaluchennya-rozvytku-ta-utrymannya-lyudskogo-kapitalu-v-sylah-oborony-ukrayiny-na-period-do-2027-roku> (accessed 07.08.2025). [in Ukrainian].

7. Military times [Military times.] Retrieved from https://www.militarytimes.com/military-benefits-guide/?utm_campaign=dfn-ebb&utm_medium=email&utm_source=sailthru (accessed 07.08.2025) [in English].

8. Malovanyi, M. I., Ulianych, Yu. (2023). Zarubizhnyi dosvid profesiinoi ta sotsialnoi adaptatsii viiskovykh [Zarubizhnyi dosvid profesiinoi ta sotsialnoi adaptatsii viiskovykh]. Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen : zbirnyk naukovykh prats – Bulletin of socio-economic research: collection of scientific papers. 3–4 (86–87), (pp. 38–47). Odesa : Odeskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet. [in Ukrainian].